

Navód, kako naznanovati blago za colno ravnavo pri c. k. austrijskih colnih uradnih.

Izročil H. Costa, c. k. nadcolnijski vodja.

Naprava naznanil.

(Dalje.)

2. Unanja osnova.

a) Pismeno naznanilo.

§. 4.

Naznanovanje se mora po postavi pismeno dati. Oddati ga zamore pošiljavec, prejemnik, ali pa voznik blaga, to je, tista oseba, ktera predmet k uradni prinese.

Pismeno naznanilo se mora vselej dvojno in sicer na tiskarnem papirji poleg izgledov oddati, ki so zato napravljeni.

Eden teh izgledov je namenjen za naznanovanje pri prvi opravi blagá, drugi pa za naznanila, ki se oddajo poleg že danega naznanila, ali njegovega uradnega vpisa v magazinske bukve. Potrebni obrazki (formulari) se dobivajo za plačilo pri colnih uradnih; jih je pa več potreba, pri ekonomatih denarnih komisijskih uradnih.

Večji format je za naznanila tacihi naklád namenjen, ki veliko členov zapopadejo, in od kterih se že sprevidi, da ne bojo mogle v male zapisane biti.

Če je treba, se zamorejo še druge pôle vložiti, ktere se pa morajo h glavni pôli z nitjo privezati, ktere obá konca sta zapečatena od naznanivca in od uradnje.

Oddajavec mora naznanilo podpisati. Če pa pisati ne zná, naj pred dvéma pričama, kterih ga ena podpiše, svoje lastno znamnje pristavi.

Če se naznanilo pri uradni, kjer se oddá, podpisuje, zamorejo ondodni uradniki, ali eden od finančne straže priče podpisa biti.

Popravljenih in zbrisovalnih naznanil uradnja prejemati ne smé. Če je kaj pozneje pristavljenega (kolikor se zgodi smé), se mora oddajavec še enkrat podpisati, in uradnja to za pravično spoznati.

Voznik blaga mora na vsako vižo na znanje dati: kaj njegova naklada obseže. Zamore pa to na dvé viži storiti. Ali oddá samo naznanila, ki mu jih je pošiljavec blaga izročil, z zagotavljenjem, da je vse blago njegove naklade v teh naznanilih popolnoma zapopadeno, ali pa naznani v lastnem imenu in posebej vso naklado, ali le en del.

Kar prvo vtiče, mora voznik blaga le dober statí, kar zadene število in lastnost posód, potem za sorto in število reči, ki se odperte in ne vložene vozijo; v drugi zadevi pa tudi za to, da so posamezne naznanila popolnoma in pravične.

b) Ustno naznanovanje.

§. 5.

aa) Kdaj je pripušeno.

Ustno naznanovanje je pripušeno:

1. Popotnikom in jadernikom (kurirjem), ki nobenega za kupčijo namenjenega blaga pri sebi nimajo.

2. Če se blago iz druge dežele, ali iz kraja, ki ni pod colno uradnijo, pripelje, čez vse reči, od kterih se vpeljavi col pri stranskih colnih uradnih 2. razreda, brez razločka njih števila plačati zamore; čez vse druge reči pa, pri živini, če je je desetero, pri družem blagu, če vpeljavi col, ki se zato plačati mora, ni čez pet goldinarjev.

3. Če se blago iz colnega okroga izpelje, čez vse reči, ktere pri vpeljavi in izpeljavi brez

razločka števila pri stranskih colnih uradnih 2. razreda začoljeni biti zamorejo; čez druge reči pa, ako njih število več ne znese, kakor dvojno mero, ki je za ustno naznanovanje pri vpeljavi vstanovljena.

§. 6.

bb) Kako se sprejema blago.

Ustno naznanovanje se zapiše v uradne bukve in se naznanivcu prebere. Če pri branju še kaj k naznanilu pristavi, ali spremeni, se mora to natanjko zapisati, in mu še enkrat prebrati. Popotniki in jaderniki morajo zapisano naznanilo v uradnih bukvah vselej s podpisom, če pisati ne znajo, pa s svojim lastnim znamenjem, kakor je bilo pri pismenem naznanovanju rečeno, poterditi. Tudi vsak naznanivec terjati more, da se mu naznanilo poleg njegovega ustnega napovedovanja v uradne bukve vpisano prebrati dá, in če poželi svoj podpis, ali če pisati ne zna, svoje lastno znamnje pristaviti, predložiti.

Po postavi v uradne bukve vpisano ustno naznanilo imá kar colno uradnijo zadene, dokazavno moč javnega pisma.

c) Jezik, v kterem se mora naznanovati.

§. 7.

Pismeno naznanilo mora v nemškem, če se pa pri kaki uradni lombardo-beneškega kraljestva oddá, v talianskem jeziku pisano biti. Na južnem Tiroljskem in ilirskem primorji zamorejo naznanila v nemškem ali pa v talianskem jeziku pisane biti.

Ustne naznanila se zamorejo v jeziku tistega kraja, kjer se oddajo, zgoditi.

Vpisovati v uradne bukve se morajo pa vselej v opravičnem (nemškem, v omenjenih deželah v laškem) jeziku. (Konec sledí.)

Potovanje po svetu.

Mertvo morje.

Gospod Mihand popisuje mertvo morje, v ktero se razliva reka Jordan, takole: „Prišli smo k mertvemu morju, ki blizo milje proti zapadu leži od stočja Jordana. Bilo je jutro, in ravno je ura na sedem kazala. Tihi veter je vlekel in morje majal, ktereга valovi so tihotno bregove topli. Iz morja se ne dviga ne par, ne dim, ne megla; v njegovej okolici je zdrav zrak, in voda je tako bistra in zelena, kakor vsaka druga morská voda.

Kar nekteri pripovedujejo o grenkoti in zopernem okusu njegove vode, je resnično, in sam sim je v perišče zajel in pokusil, pa še čez pol ure se mi je po nji studilo. Povsod po krajih se vidi sol, ki se meša z neko rudečo smolo, ktero voda izmetuje. Opazil sim na bregovih školjke in kamnje, enako kakor na bregovih drugega morja.

Naši učeni prirodoslovci še dan današnji prašajo: so li ribe v mertvem morji? So, pa majhne in suhe. Stari Cherk, ki me je spremljeval, in naša dva konjika arapa mi pravijo, da so hotli nekđaj ribo iz mertvega morja jesti, ali je tako smerdela, da so jo morali proč vreči.

Nek anglešk potnik, ki je pred mano tukaj bil, je poskusil plavati, in skusil je, da voda sama človekovo truplo na verhu derži kakor kak panj. Ako je res, kar zgodovinar Josip piše, je tudi cesar Vespazian to skusil, ki je dal zvezati roke in noge nekim sužnjim, in jih tako ukazal v mertvo morje vreči, — pa nobeden ni utonil. Tudi potnik Pocoke se je vergel v morje, pa ni zamogel na dno priti, in to se tudi drugi potniki skusili. Znano je sicer, da plavati v morji je veliko lažji kakor v drugi vodi, ker morje je slano in morská voda zato bolj teška od druge, torej se težji potlačiti dá od vsega,

kar na-njo pride. Ali da bi ktero morje celò tako bilo, kakor je mrtvo morje, da človeka samo nosi, ne bil bi verjel.

V nekterih krajih tega morja se najde tudi mahovje in trava, kakor po naših jezerih v Evropi. Nisim vidil arapske prepelice, o kateri pripovedujejo potniki, in od ktere se pravi, da je preživela Izraelce v puščavi.

Menim, da na celem svetu ni kraja, ki bi tako dušo pretresel, kakor mrtvo morje z svojo okoličico; ta dolina še zdaj strah budi v človeškem srcu, ter opominja na strašno prigodbo. To morje je zares pravo mrtvo morje; ker ne šumi in ne buči, ampak tiho je ko tamni grob. Rekel bi človek, da je jedno tistih jezer, ktera so nekdanji Gerki in Rimljani stavili v kraljestvo mrtvih. Ko se dvigne vihar in se morje od Sodome zaziblje, postane votlo gromenje kakor jok in stok, bi rekel zdih tistih ljudi, ktere je ono požerlo, in proseči glas Gomorrhe in njenih nesrečnih sester. Ako bi imel le iskro tiste sposobnosti, s ktero je pisana davoria mučnikov, za resnico! velike in strašne umotvore bi moje pero rodilo. Ali vse moje besede so prazne, se mi zdi, ko pogledam jezero, v katerem globoki sanj sanjajo narodi in mesta, ko se ozrem na mesta, katerih se je dotaknila roka jeze, in ko pogledam na gole in črne planine, ki še danes na čelu nosijo pečat osvete. ***

Slovanski spominki v Rimu.

(Konec.)

V cerkvi sv. Andreja v Kvirinalu pri Jezuitih je drug imeniten slovansk spominek, namreč ostanjki sv. Stanislava (Kostka), v krasnej, z dragim kamnjem vdelani raki. Poljska cerkev je v sosednji ulici, ki ime poljske (via di Polacchi) nosi. Sozidali so jo v letu 1580 ob času kraljevanja poljskega kralja Bathary-a po želji njegove slovanske žene Ane Jagielonke. K tej cerkvi je bila tudi posebna oskerbnišnica sozidana, kjer so se potniki iz Poljskega sprejemali.

Tudi samostan sv. Marie na bregu (St. Maria dei monti) je poljskega povoda. Veliki oltar te cerkve je okinčan z gerbi visocih poljskih rodovin, posebno Czar-toriskih; sama nova slika pa je bila v letu 1819 od papeža Pia VII. posvečena na prošnjo vodja reda Bazilijanov, Jordana Miczkiewicza, kakor to v steni v marmor vsekani napis oznanjuje.

V tistem delu mesta, ki se zove Monte Pincio, stoji palača srednje velikosti, nekdanj vlast slavnega kralja, Ivana Sobieskega. Še zdaj se vidi na njem poljski orel in kraljeva krona, kar opominja na nekdanjega posestnika. V kapitulu in sicer v dvorani obrazov se vidi dolgi napis v marmoru, ki oznanjuje viteštvo imenovanega kralja nad Turki pri Dunaju v letu 1683.

V cerkvi sv. Marie zmagovavke (Santa Maria delle vittorie) visi več zastav in drugih trofej, Turkom pri Dunaju vzetih. Veliko bandero Muhameda, ktero je kralj Sobieski papežu Inocentu XI. poslal, je rimski senat v dobi francoskih bojev v Italiji daroval generalu Dombrovskemu, velitelju poljskih čet v Italiji. Imenovani general je odnesel to bandero v Varšavo in ga je daroval „tovarštvu prziacyót nauk“. Po zadušenej poljskej vojski v letu 1832 je prišlo to bandero v Kremlin v Moskvo.

Razun ravno imenovanih spominkov so še spomina vredni: grob kardinala Radzivila († 1600) v cerkvi Jezuitov; grob Bernata Bogdanoviča, slavnega profesorja filosofije iz reda Cistercitov († 1722) v cerkvi sv. križa Jeruzalemskega (Santa croce Gerusalemme), v samostanu sv. Stanislava so vzdane tri marmorove table, z napisi v spomin Ane Jagielonke, škofa Andreja Zaluskega in Poniatovskega, kakor največjih dobrodelcev te

cerkve. Tam leži tudi Eustahi Služka, vojvodič iz Novgoroda in dvornik kralja Vladislava IV., umrl v letu 1639 v svojem 24. letu. V cerkvi Bazilijanov se kaže grob poljskega umetnika (malarja) Mirzevskega, umerlega v letu 1826. Najnovejši spominek slovanski v Rimu je nadgrobje gr. Jovane Tiszkieviczky-e v cerkvi sv. Klaudia, ki je v letu 1848 v Rimu umerla. (Sl. N.

Slovensko sloystvo.

Stric Tomaž, ali življenje zamorcov v Ameriki. Po nemškem svobodno za Slovence izdelal J. B. S 6 podobami. V Celovcu natisnul Janez Leon.

Prebravši po „oglasniku“ že znane bukvice zamoremo z veliko pohvalo priporočiti starim in mladim, ki radi kaj zvedo, kar se po svetu godi. Gospod pisatelj Božič, bogoslovec Ljubljanski, je lepo zadel jezik povestničarja, ki gladko teče in je skoz in skoz lahko umeven; vidi se bukvicam na vsaki strani, da jih je spisavec njih z veseljem in pridno spisoval. Tudi natisnjene so prav lično in posebno za šolske darila kaj pripravne. Če poslednjič še povémo, da je ta knjižica v vseh evropskih jezicah milijonkrat že natisnjena, bo tudi ti pristavek Slovencom porok, da zasluži brana biti. —

Zgodovinskega katehizma 3. zvezek je na svitem in tako celo delo gotovo v založbi Sigmundove bukvarnice v Celovcu. Gospodje prestavljavci na Dunaji so izvirno Šmidovo delo skoz in skoz lepo poslovenili, tedaj velja vse, kar smo v pohvalo prvih dveh zvezkov rekli, tudi od tretjega. Tudi natis Dunajski je ličen. Gosp. Antonu Janežiču pa gré zahvala, da je večnil izdajo izvrstnega „zgodovinskega katehizma“ tudi v slovenskem jeziku.

Slovanski popotnik.

* „Voditelj k znanstvu“, bukve za podučno domače berilo. Po tem nadpisu misli, kakor je „popotnik“ že omenil, gosp. Verdelški, sedaj v Kopru (Capo d'Istria) v Istrii, od časa do časa bukvice na svitlo dajati, katerih namen je takole naznanil:

„Znanstvo povikšuje, žlahti in bogati, neznanstvo ponižuje, divjači in pripravlja u nadloge človeka: uno mu kaže, to mu skriva pot k dobremu razumljenju tega, kar sega u okrožje njegovih opravil, ali kar je njegova dolžnost, kar Bog, kar verozakon od njega tirja; uno mu odpira, to mu zapira izvire dobrostanja, sreče in zadovoljnosti.“

„Kako si pa človek dobiva znanstva? — Temu, kateri ima pravo željo in prizadetje, obogatiti si dušo s potrebnimi znanstvi, vsaka stvar na svetu, če jo natančno pregleda in preišče, podaja priložnost priti u njih posestvo. Zraven tega, in zraven pogovarjanja z učenimi in pametnimi ljudmi, nam je pak poglavit in tudi navaden o tem: pomoček berilo dobrih bukev ali spisov. Z berilom se učimo poznati misli umnih in zvednih mož, od njih popisane važne in znanja vredne stvari, katerih nimamo zmirej lahko priložnost slišati, posebno pa povestnico preteklih starih ali tudi nedavnih časov, ktera nam daja lepe in vabljive, ostrašujoče in zavérljive izglede za naše obnašanje na svetu. Vêrh tega si z berilom ljudstvo poboljša svoj jezik; ker po navadi, kakor ima biti, so bukve pisane u lepšem in snažnejšem narečju (jeziku), kakor ga ljudstvo med sabo govori, ktero ga prevečkrat in clo brez potrebe kviri, meša in pači s ptujimi besedami, kakor da bi zares ne imelo zadosti svojih lastnih.“

„U več deželah, zlasti pa u nemških, ne samo vsak mešan in vsak človek višjega reda, temoč tudi vsak